

LÄRARHANDLEDNING

ÅK 4-6

BRANDSKATTINGEN AV VISBY

Hur sann är en bild?

Den här lektionen handlar om historieskrivning, bildens makt och hur det påverkar vår syn på en historisk händelse. Eleverna får med kritisk blick utforska en historiemålning och undersöka relationen mellan fakta och fiktion.

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

KOPPLING TILL SKOLANS KURSPLAN

Lgr22, centralt innehåll:

Kulturmöten och statsbildning i Norden, cirka 800–1500

- Historiebruk kopplat till tidsperioden

Lrg22, betygskriterier:

Eleven ställer frågor till historiska källor, beskriver vad som kan vara en historisk källa och ger exempel på vad källorna kan berätta om det förflutna

LEKTIONEN

Den här lektionen utgår ifrån historiemålningen *Valdemar Atterdag brandskattar Visby 1361*. Syftet med lektionen är att stimulera elevernas nyfikenhet kring historieskrivning och historiebruk samtidigt som de får möjlighet att kritiskt granska, analysera och tolka målningen som historiskt källmaterial.

Eleverna får reflektera över hur bilder och bildspråk kan användas för att skapa, stärka eller styra bilden av en exempelvis en historisk händelse. Lektionen bidrar med att öka elevernas historiemedvetande samtidigt som de blir medvetna om hur historiemåleriet än i dag påverkar vår syn på historiska händelser.

Vill ni ge mer utrymme för samtal, reflektion och diskussion kan ni med fördel dela upp övningarna på två lektioner.

Om historiemåleri

Vem skriver och gestaltar historien? Generationer av skolelever har sett exempel på historiemåleri i sina skolböcker. Målningarna har fungerat som illustrationer för en tid eller en händelse och lyfter historiens hjältefigurer.

De som besöker Nationalmuseum möts bland annat av målningar som *Gustav Vasas intåg till Stockholm*, *Karl den XII:s likfärd* och *Valdemar Atterdag brandskattar Visby*. Det är målningar som brukar placeras i genren historiemåleri. Den här typen av målningar med historiska motiv har ofta skapats långt efter att händelserna ägt rum och är starkt färgade av sin tids historiesyn.

Precis som all historieförmedling kanske de säger mest om sin samtid. I 1800-talets historiemåleri skildras ofta dramatiska scener ur den svenska historien i ett stort format. Det var de stora hjältemodiga kungarnas historia som lärdes ut till skolelever och allmänhet.

Historiemåleriet hade sin storhetstid på 1870-talet. Konstakademin i Sverige både uppmuntrade och lärde då ut historiemåleri till sina elever. De hade årliga tävlingar med olika historiska teman. Priser och stipendium delades ut.

Historiemåleriets utveckling och popularitet kan ses som ett uttryck för nationalromantikens intresse för vårt ursprung och skapandet av en nationell identitet.

Många författare, konstnärer och poeter vid tiden inspirerades av historikern Anders Fryxell och hans *Berättelser ur svenska historien* (utgiven 1823–1879). När konstakademin under senare hälften av 1800-talet utlyste sina tävlingar med historiska teman var ämnena ofta hämtade från just Fryxells texter.

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

I dag är det andra historiker som skriver vår historia och man kan, då som nu, fundera på vems historia det är som skrivs. Utifrån äldre historiemåleri kan man ge eleverna möjlighet att med kritisk blick undersöka relationen mellan fakta och fiktion.

Övning

Syftet med övningen är att utifrån en historiemålning undersöka en händelse i svensk historia, samtidigt som eleverna lär sig att anta kritiskt förhållningsätt när man ser på bilder som historiskt källmaterial. Kung Valdemar Atterdag brandskattar Visby

Börja lektionen med att låta eleverna se på den korta filmen som en introduktion till lektionen och målningen.

Saga eller sanning - hitta historiska bloopers

Gå vidare med att låta eleverna läsa texten om målningen och sedan utforska den interaktiva bilden. Genom att klicka sig runt får de en uppfattning om hur noggrant och medvetet konstnären har iscensatt sin bild av den historiska händelsen samt hur olika detaljer i målningen inte riktigt stämmer, rent tidsmässigt, med händelsen.

En lektion från

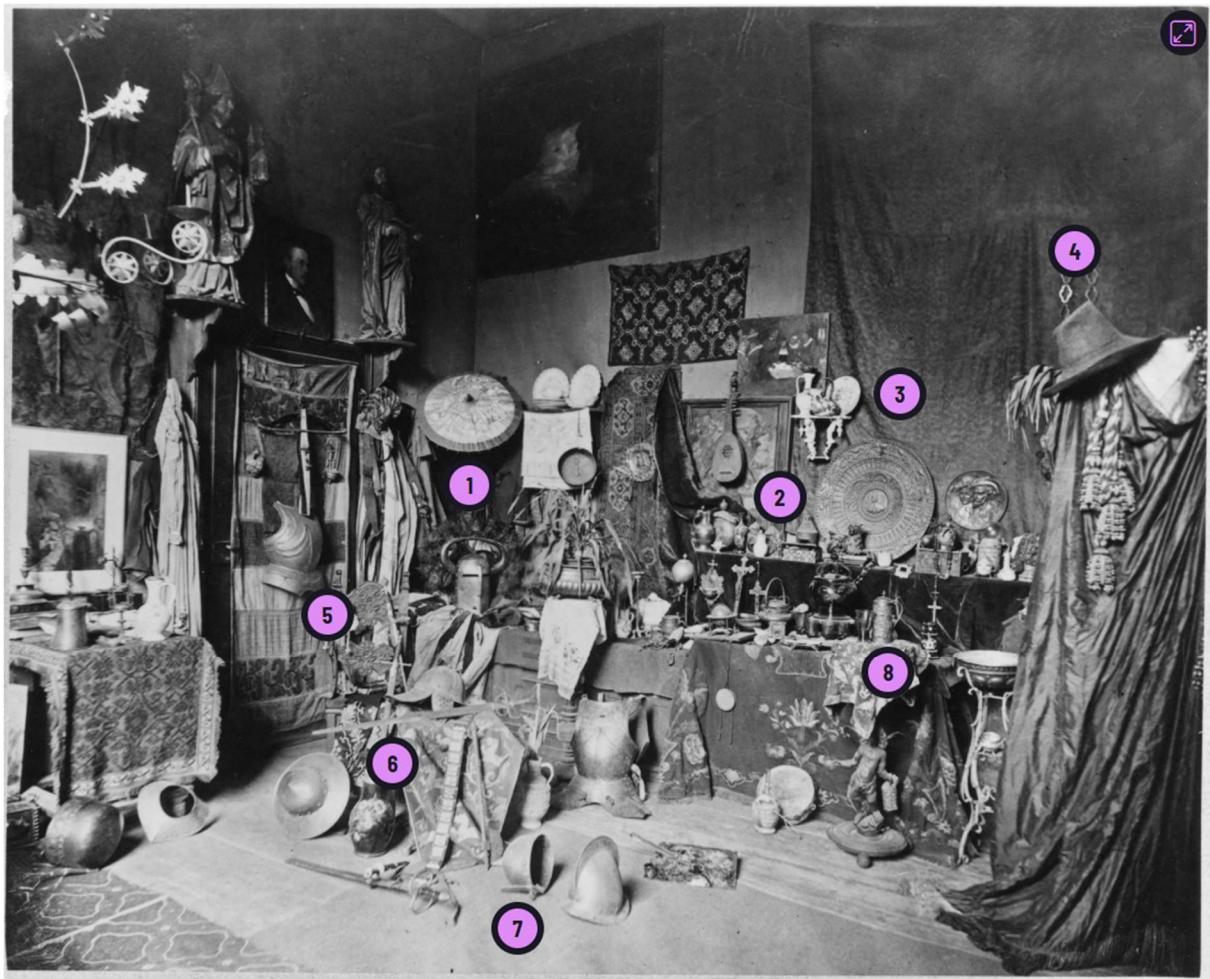

LÄRARHANDLEDNING

Kika in i Hellqvist ateljé

Låt eleverna utforska vidare genom att jämföra fotografiet av Hellqvist ateljé och målningen. Upptäck hur han har använd sig av den rekvisita han hade i sin ateljé för att skapa sin tolkning av den historiska händelsen.

Här är ett slags facit till bilden:

1.

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

2.

KISTAN MED BESLAG

3.

DET STORA FATET

4.

DEN MÖRKA HATTEN

5.

ATTERDAGS SVÄRD

6.

ETT BÅLTE MED
METALLPLATTOR

7.

EN HJÄLM TILL

En lektion från

**SVERIGES
HISTORIA**

m national
museum

LÄRARHANDLEDNING

8.

En lektion från

LÄRARHANDLEDNING

Spana vidare: Hur gick det till egentligen?

Låt eleverna sätta målningens händelser i ett historiskt sammanhang. Ge klassen uppdraget att ta reda på så mycket fakta som möjligt om den historiska händelsen som skildras i målningen. I lektionen finns en länk till en film från UR som handlar om stridigheterna på [Gotland 1361](#).

När klassen har samlat in fakta kring händelsen, titta på målningen tillsammans. Låt eleverna berätta om vad de har fått fram för fakta kring händelsen och diskutera om målningens trovärdighet som historiskt källmaterial.

Kanske har elevernas blick på målningen förändrats när de vet mer om vad som hände egentligen på Gotland – diskutera tillsammans! Hur sann är Carl Gustaf Hellqvists målning egentligen? Saga eller sanning – vad tycker ni?

En lektion från

